

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

8. De vnitate materiæ primæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

casu tertiae partis posset dari à parte rei appetitus materiae ad vnam formam, quin haberet annexum ordinem seu appetitum ad aliam formam: ergo in materia de facto existente ac respiciente per appetitum omnes formas, appetitus, quo respicit vnam, distinguitur formaliter ab appetitu quo respicit aliam.

Confirmatur: si idem formaliter appetitus respiceret omnes formas, impossibile est quod reperiretur à parte rei secundum eandem rationem formalem quin respiceret omnes: sed in casu conclusionis reperiretur appetitus vnius formae, qui non esset appetitus alterius formae: ergo non eodem formaliter appetitu respiciuntur illae formae.

119 *Obiicitur*: sequeretur quod in materia de facto essent infiniti respectus, quia sunt infinitae formae distinctae speciei possibiles.

Respondeo primo, negando sequelam cum sua probatione, quia secundum Scotistas communiter datur status in speciebus, de quo suo loco.

Respondeo secundo, concedendo sequelam, & dico quod vel id non est inconueniens, vel si sit inconueniens, propter hoc ipsum inconueniens neganda est hypothesis huius partis conclusionis, nempe quod possint dari materiae diuersae speciei sic, vt vna sit determinata ad formas aliquas, & alia ad alias. Nec mihi occurrit melior ratio ad probandum quod non possint dari materiae distinctae cum hac diuersitate, (quidquid sit an habere possent aliam diuersitatem specificam, de quo postea) quam hoc ipsum, nempe quod inde sequeretur quod in qualibet materia darentur infiniti respectus actu formaliter distincti.

Dices: hoc non sequeretur in sententia Scotistarum, qui ponunt statum in formis. *Contra primo*, quia saltem sequeretur in aliorum sententia. *Contra secundo*, quia quamuis ex principiis Scotistarum sequeretur status in formis distinctae speciei habentibus inaequalitatem perfectionis, quia scilicet sequeretur quod daretur aliqua forma infinitae perfectionis, tamen non sequeretur status in formis diuersae speciei, quae non haberent inaequalitatem perfectionis. Diximus autem in Logica possibiles esse species distinctas aequalis perfectionis.

QVÆSTIO VIII.

De unitate materiae primae.

120. **E**xaminādū hic quomodo materia prima sit vna in omnibus rebus constantibus materia prima, an sit vna numero, vel vna specie, vel vna tam numero, quam specie. Tres autem sunt ordines rerum, in quibus considerari posset materia prima, primus ordo est corporum sublunarium omnium, scilicet quotquot continentur sub concavo Lunae, de quibus nemo dubitat, quin consent materia, praeter eos, qui ipsius materiae existentiam vertunt in dubium. Secundus ordo est corporum caelestium, caelorum scilicet ac stellarum tam fixarum, quam errantium, de quibus valde dubitari posset an consent vlla materia; sed dubium hoc ad libros de Caelo remittendum censui, & modo supponendum quod materia consent, ac ex ista hypothesi discutienda praesens quaestio. Tertius ordo est substantiarum spiritualium, Angelorum scilicet ac animarum rationalium: quas substantias, quamuis probabilius ac communius sit carere omni materia, ac esse physice indiuisibiles, tamen non defuerunt plures viri doctissimi, qui oppositum censuerunt: unde remittendo huius controuersiae examē ad tractatum de Angelis, hic examinabimus, an ex hypothesi quod constarent materia, illa materia, qua constāt, sit eiusdem vel diuersae rationis à materia sublunarium ac caelestium corporum: sententiarum diuersitas facile colligi poterit ex conclusionibus, quas propterea enumerare non placuit.

CONCLUSIO I.

Materia prima sublunaria est eiusdem speciei, sed diuersa numero.

121. *Materia prima sublunarium omnium est eiusdem speciei, sed diuersa numero pro diuersitate corporum, in quibus simul inexistit, ita vt materia ligni sit diuersa numero à materia ignis simul existentis cum eodem ligno; & dico simul*

existentis quia eadem numero materia, quae est iam in vno corpore, posset esse postea in alio corpore. Hæc conclusio est communissima cum *Scoto 4. d. 1. q. 3. Sum. dispnt. 15. sect. 3. Auer. 1. q. 20. sect. 2. Amico trakt. 5. q. 8.* qui reliquos authores citant.

Probatur prima pars de unitate specifica, quia nullum est indicium aut fundamentum asserendi diuersitatem specificam harum materialium, nisi quod inexistant corporibus distinctae speciei, eaque essentialiter & physice constituentur: sed hæc ratio nihil valet: ergo non est asserenda illa distinctio. Probatur minor, quia materia eadem numero, atque adeo eadem specie, quae fuit in corpore ligni; postea reperitur in corpore ignis ex eodem ligno generati, ac diuersae speciei ab illo: ergo inexistencia materiae in diuersis specie corporibus non arguit diuersitatem specificam eius.

Confirmatur, quia nullum est corpus sublunare, quod non possit corrumpi, & ex eo generari aliud corpus distinctae rationis: ergo non est vlla materia sublunaris ita determinata ad aliquam formam recipiendam, aut aliquod compositum constituendum, quin possit esse sub alia specie forma, & constituere aliud specie compositum: ergo nulla materia sublunaris distinguitur specie ab alia materia sublunari.

122. *Probatur secunda pars de unitate numerica*, quia si naturaliter eadem numero materia posset esse in diuersis locis, & sub diuersis formis non subordinatis, ac constitui simul diuersa specie composita, verbi gratia lignum & ignem, non esset necessarium, vt ad productionem ignis ex materia ligni corrumpetur forma ligni, & ipsum lignum, vt patet: sed non potest generari vna substantia ex alia, quin illa alia destruat: ergo non potest id fieri naturaliter, & consequenter tot sunt materiae numero distinctae, quot simul existunt corpora distincta numero.

Confirmatur, quia quidquid probat distinctionem numericam aliarum rerum eiusdem speciei, probat etiam distinctionem numericam materialium inexistantium in diuersis corporibus simul existentibus: ergo distinguuntur numero. Nec contra hoc est, quod materia omnes continuarentur, aut quod sint talis naturae: vt si separarentur à formis, continuarentur inter se, ac consequenter, vel actu faciunt, vel facerent, separatis formis, vnam numero materiam totalem. Tum quia quamuis, si omnes partes aquae continuarentur, facerent vnam numero totalem aquam unitate integritatis; verumtamen est, quod vna pars aquae distinguatur numero ab alia parte, tum quia non loquimur in conclusione de unitate integritatis & continuationis, sed de unitate numerica metaphysica, qualem habet qualibet res singularis, quae destrui potest manente altera re, ad quam comparatur, aut conseruari, destructa illa altera re.

123. *Obiicitur primo*: secundum Philosophum in genito & corrupto, licet sit eadem numero materia, non tamen eadem specie: ergo multiplicatur specie materia, in sublunariis.

Respondeo explicando mentem Philosophi per distinctionem antecedentis: non est eadem specie unitate specifica intrinseca ipsius materiae, nego antecedens, quia implicat esse aliquid idem numero, & non esse idem specie; hoc modo non est eadem specie unitate specifica extrinseca ipsius compositi resultantis ex ipsa, concedo antecedens, & nego consequentiam. Sensus ergo Philosophi est, quod licet materia geniti & corrupti sit eadē numero, non tamen constituit eandem speciem in genito & corrupto, quia genitum esse semper diuersae speciei à corrupto, ex quo gignitur; neque enim ex indiuiduo vnius speciei generatur vnquam, naturaliter loquendo, aliud indiuiduum eiusdem speciei, saltem immediatē.

124. *Obiicitur secundo*, potentiae distinguuntur specie, quando actus distinguuntur specie: sed formae substantiales sublunares sunt actus materialium sublunarium, & distinguuntur specie, & materiae illae sunt potentiae respectu earum: ergo distinguuntur specie.

Respondeo distinguendo maiorem: ita vt vna species, ac nume

ac numero potentia non possit respicere actus diuersæ speciei, nego maiorem, alias eadem specie, ac numero voluntas non possit habere volutionem & nolitionem, nec idem intellectus assensum & dissensum, nec eadem quantitas albedinem ac nigredinem, calorem ac frigus; nec vniuersaliter darentur formæ contrariæ expellentes se inimicem ab eodem subiecto: ita vt sensus sit, quod quando sunt aliquæ potentia, quæ respiciunt aliquos actus determinatæ speciei; quos aliæ potentia respicere nequeant, sicut oculus respicit calores, quos auris nequit respicere, istæ potentia per ordinem ad istos actus distinguantur specie, concedo maiorem, & concessa minori, nego consequentiam; quia nulla materia sublunaris respicit vllas formas, quas quæcunque alia materia sublunaris non possit æque bene respicere, vnde per ordinem ad illas formas nequeunt distingui specie.

CONCLUSIO II.

125. Materia corporum celestium, (si detur) non distinguitur specie à sublunari. Hæc est Doctores 2. dist. 14. quæst. 1. cum suis. D. Bonan. 2. dist. 12. quæst. 1. Molinæ in opere sex dierum, & aliorum multorum, quos citant ac sequuntur Conimbricen. 1. de calo c. 2. quæst. 6. art. 1. contra D. Thom. 1. par. quæst. 66. art. 1. cum suis, quos sequuntur Suar. disp. 13. met. sect. 11. Aueris quæst. 33. sect. 6. ac alij. Probat Mastrius, quia forma cæli non satiat totum appetitum materia, cum non contineat omnem perfectionem aliarum formarum sublunarium, non enim continet perfectionem animæ rationalis: ergo relinquit appetitum in materia ad formas sublunares, & consequenter est eiusdem rationis cum materia sublunarium.

Hæc probatio supponit, quod esset probandum, nimirum quod in materia cæli ex se sit appetitus ad formas sublunares, quod negant aduersarii. Itaque quantumuis non expleat forma cæli totam capacitatem materiæ celestis, ac propterea possit habere alias formas, tamen non sequitur quod possit habere alias formas sublunares, aut tales, quas potest recipere materia sublunaris.

126. Probari potest secundo, quia non potest ostendi quid peculiare possit competere materiæ primæ physicae vni, quod non competeret cuicunque alteri: cum enim qualibet materia physica prima sit potentia physica pura, & qualibet forma substantialis sit actus physicus correspondens potentiæ physicae, videtur quod qualibet materia possit coniungi cum qualibet forma physica, & consequenter, quod materia sublunaris possit ex se coniungi cum forma celesti, & materia celestis cum forma sublunari; atque adeo quod nullæ materiæ primæ possint inter se specie distingui.

Confirmatur, quia ex ratione materiæ primæ vt sic, habet materia prima sublunaris posse coniungi cum formis, cum quibus potest coniungi: sed materia celestis habet rationem materiæ primæ, vt sic: ergo potest coniungi cum iisdem formis.

Ad hanc probationem possit dici, quod vna materia, nempe sublunaris, determinaretur ex natura sua intrinseca ad certas formas, ita vt non possit coniungi ac facere vnum per se cū aliis formis, sicut corpus hominis determinatur ad animas rationales, & quod alia materia, nempe celestis determinaretur ex natura sua intrinseca ad alias formas, nimirum celestes, ita vt non possit vllam sublunarem recipere ac facere cum ipsa vnum per se; hoc autem supposito, sine dubio distinguerentur specie.

Ad confirmationem etiam responderi possit negando maiorem, & dicendo, quod ex ratione materiæ primæ, vt sic, habet posse recipere aliquam formam; ex ratione vero materiæ primæ talis habet recipere tales ac tales formas; vnde cum materia celestis non habeat rationem talis materiæ, neque sublunaris in sententia aduersariorum, non debet posse recipere formas receptibiles à materia sublunari; & cum hæc non habeat rationem particularem materiæ celestis, non debet posse recipere formas celestes.

127. Nihilominus, quamuis propter hanc responsionem difficile possit ostendi repugnantia in diuersitate specifica materiarum celestium & sublunariū, nisi ostendatur de facto, quod materia sublunaris determinet sibi solas formas sublunares, & materia celestis determinet sibi solas formas celestes, non debet asseri; patebit autem ex dicendis, quod id ostendi non possit.

Deinde quandoquidem materia prima sublunaris possit coniungi, & facere vnum per se cum anima rationali, quæ est perfectior forma quacunque celesti, & cum formis imperfectioribus, quam sint formæ celestes, videtur etiam coniungi posse ex se cum forma celesti, atque adeo non determinare sibi formas sublunares tantummodo; & quandoquidem materia sublunaris, quæ non asseritur ab aduersariis perfectior materia celesti, possit facere vnum per se cum anima rationali, videtur etiam, quod materia celestis possit facere vnum per se cum illa: & sane alias ex hoc capite possit colligi, quod materia sublunaris esset perfectior, quam materia celestis, contra aduersarios, nam materia ex natura sua susceptiua formæ perfectioris est perfectior, vt patet.

128. Præterea, non potest assignari aliquid particulare in forma celesti, ratione cuius determinaret sibi aliquam materiam particularem sic, vt non sufficeret ipsi quæcunque materia prima corporea: ergo materia prima sublunaris possit ipsam sustentare, ac facere cum ipsa vnum per se non minus, quam celestis.

Confirmatur particulariter contra Suarium, quia secundum ipsum repugnat multiplicatio specifica in materiis sublunariis; ergo etiam in quibuscunque materiis. Probatur consequentia, quia quemadmodum dici potest quod materia celestis determinat sibi formas solas celestes, ac sublunaris materia formas sublunares, ita sane potest dici, quod materia aliqua sublunaris possibilis determinet sibi formas aliquas sublunares, atque adeo esset diuersæ speciei ab alia materia sublunari possibili, quæ similiter possit sibi determinare alias formas sublunares: ergo si hoc dici nequit, neque illud etiam dici poterit. Nec refert quod formæ omnes sublunares conueniant in ratione formæ amissibilis, aut corruptibilis; inde enim non sequitur, quod quæcunque materia correspondens vni debeat esse correspondens alteri: nam sicut non obstante, quod formæ omnes tam sublunares, quam celestes conueniunt in ratione formæ physicae, vt sic, hoc non obstante secundum ipsum possunt dari plures materiæ, quarum vna determinat sibi celestes propter rationem particularem suam, & istiusmodi formarum, ac alia sublunares: ita non obstante conuenientia formarum sublunarium omnium in ratione formæ amissibilis, aut corruptibilis, aut quacunque alia, possent tamen dari plures materiæ sublunares, quarum vna ex natura sua intrinseca determinaretur ad aliquas formas, & alia ad alias propter diuersitatem illarum formarum secundum rationes particulares; quod si hoc nequit fieri, nec illud fieri poterit. Vnde consequenter multo tenet Aduersa possibilitatem materiarum sublunarium diuersæ speciei ex suppositione quod materia celestis & sublunaris sint, aut possint esse diuersæ speciei.

129. Hinc probatur tertio conclusio, quia si materia celestis esset distinctæ speciei à sublunariis, maxime quia determinaret sibi formas celestes, nec possit coniungi cum formis sublunariis: sed hoc dici nequit: ergo non distinguitur. Probatur minor, quia si possit dari aliqua materia determinata ad aliquas formas, sequeretur, quod tot essent materiæ distinctæ speciei possibiles, quot sunt formæ: quia quemadmodum materia Solis est determinata ad formam Solis, ita possit dari materia alia, quæ esset determinata ad formam lapidis, & alia ad formam ignis, & ita de cæteris formis: sed hoc est inconueniens, quia, vt dixi in fine quæstionis præcedentis, inde sequeretur, quod de facto daretur infiniti respectus aptitudinales, & infinitæ formalitates radicales ipsis correspondentes in materia prima de facto existente: sed hoc videtur inconueniens: ergo.

Probatur quarto, quia non dantur plures causæ efficien-

tes

Materia
celestis
non di-
stingui-
tur specie
à sublunari.

tes primæ, nec plures causæ finales ultimæ: ergo nec plures materiæ primæ diuersæ rationis.

Dices: si ex unitate causæ primæ, & finis ultimi colligi deberet unitas materiæ primæ, quandoquidē non datur nisi vna numero causa prima, non deberet dari nisi vna numero materia prima, consequens est absurdum ex dictis conclusione præcedenti: ergo & antecedens, & consequenter non valet consequentia probationis.

130. *Contra*, quia licet non debeat esse omnimoda proportio inter materiam primam & causam primam, quantum ad unitatem, tamen tanta debet poni proportio in hoc, quanta potest: sed potest poni proportio quantum ad unitatem specificam, licet non possit poni quantum ad numericam: ergo debet poni: & hoc est intentum argumenti, quod propterea hoc modo facilius proponi potest: Tanta unitas ponitur in causa prima & in fine ultimo, quanta potest poni: ergo tanta debet poni in materia primæ, sed potest poni in materia unitas specifica licet non possit poni numerica: ergo debet poni in illa unitas specifica, licet non possit poni numerica.

Dices secundo: licet ponatur vna causa efficiens prima, non debet poni vna formalis prima: sed dantur plures specie distinctæ: ergo similiter debent poni plures materiæ.

Respondeo, negando consequentiam, & disparitas est, quod ad varietatem illam specificam corporum, quæ certum est dari in vniuerso, necessaria sit varietas specifica formarum, non autem materialium.

Probari potest quinto conclusio argumento Theologico desumpto ex autoritate S. Augusti. lib. 1. de Genesi contra Manichæos cap. 7. & lib. 12. Confess. cap. 20. & aliorum Patrum communis, qui asserunt calum & terram facta esse ex eadem materia, & loquuntur sine dubio de eadē specie materia, non de eadem genere.

131. *Probat conclusio ultimo*, & principaliter, quia nō est vlla ratio, vnde colligatur distinctio specifica materialium celestis ac sublunaris: ergo gratis assereretur ipsarum distinctio, & contra vulgare principium, quod nō sine multiplicanda entia sine necessitate: consequentiam omnes admittunt. Probat antecedens soluendo rationes, quas adferunt aduersarij. *Prima ergo ratio est*, quod calum sit ab intrinseco incorruptibile, vt hic supponi debet; sed non esset sic incorruptibile, si constaret eadē specie materia cum sublunaribus: ergo Probat minor, quia materia sublunarium est radix corruptionis eorum ob appetitum suum ad diuersas formas: ergo si similis datur in celestibus corporibus, debent esse corruptibilia ab intrinseco non minus, quam sublunaria.

Confirmant primo, quia ex incorruptibilitate intrinseca calis debet materia ipsius esse determinata ad vnam formam, & consequenter distinctæ speciei à materia sublunari, quæ non est sic determinata.

Confirmant secundo, quia ideo sublunaria sunt corruptibilia, quia includunt materiam primam non determinatam ad certam formam, sed appetentem varias formas: ergo si calum includit talem materiam, non erit incorruptibile ab intrinseco.

132. *Contra hoc fundamentum*, in primis facit, quod vel loquantur de incorruptibilitate simpliciter in ordine ad quodcumque agens, etiam Deum, vel de incorruptibilitate in ordine ad causas secundas ac ad Deum, vt est auctor naturæ, ac agens secundum potentiam ordinariam. Si de prima incorruptibilitate loquuntur, maior est manifeste falsa, nam certum est Deum posse dissoluere partes physicas, quibus supponimus constare calum auferendo ipsarum vnionem, & consequenter extra dubium est, eum posse corrumpere calum, & aliud calum ex materia ipsius generare, vniendo cum materia ipsius aliam formam, saltem eiusdem rationis cum forma corrupta; nihil autem aliud, quam hoc requiritur ad proprie dictam corruptionem calis.

Quod si loquantur de secunda incorruptibilitate in ordine ad causas secundas & Deum, vt agit secundum potentiam ordinariā, minor est falsa, nam bene posset esse sic incorruptibile, quamuis constaret materia eiusdem

speciei cum sublunaribus. Nam si Deus produxisset aliam substantiam corpoream sublunarem talis rationis, vt exigeret eonaturaliter pro qualitatibus conseruatiuis aliquas, quibus non darentur alie qualitates contrariæ producibiles ab vlla causa secunda, nec à Deo saltem vt agit secundum potentiam ordinariam; illud corpus non posset destitui, aut corrumpi ab vlla causa secunda, nec à Deo, vt sic agente, quia nulla causa secunda de facto, nec Deus vt agit ordinarie, destruit aliquam substantiam, nisi expellendo qualitates conseruatiuas eius per qualitates ipsius contrarias: ergo non posset causa secunda destruere tale corpus, & consequenter esset incorruptibile ab intrinseco in ordine ad causas secundas ac ad Deum, vt agit de potentia ordinaria, non obstante, quod constaret materia sublunari. Quod autem Deus posset huiusmodi substantiam aliquam producere, negari non potest, cum in hoc nulla sit proflus implicancia.

133. *Confirmatur hoc*, quia non obstante, quod sublunaria contentent materia eiusdem rationis, sunt tamen aliqua ex illis facilius, aliqua difficilius corruptibilia per causas secundas, & illa diuersitas provenit ex natura particulari eorum desumpta à forma particulari, quam habent, tanquam à radice; ergo non obstante, quod constarent simili materia, nihil impedit quo minus posset aliquod ex illis esse talis naturæ, vt nullo modo posset destitui per causas secundas, propter naturam suam particularem desumptam à sua forma particulari.

Confirmatur secundo: ex natura particulari substantiæ calis oritur, quod quantitas eius, licet sit eiusdem rationis cum quantitate sublunariū, non sit capax recipiendi à causis secundis calorem, vt aduersarij supponunt, quauis possit recipere calorem, dum existit in sublunaribus: ergo ex natura particulari calis posset accidere, vt materia eius non esset capax vllius formæ producibilis à causis secundis, & consequenter, vt calis esset incorruptibile ab intrinseco in ordine ad causas secundas, quamuis materia eius esset eiusdem rationis cum materia sublunarium.

Deinde, licet calum sit de facto incorruptibile per vllas causas secundas de facto existentes, non est adeo certum, quin possit Deus producere aliquam causam secundam, quæ ipsum posset destruere; vnde posset negari maior, loquendo etiam de secunda incorruptibilitate. Nec refert, quod calum dicatur simpliciter incorruptibile: hoc enim simpliciter posset intelligi quantum ad causas secundas de facto productas, aut producendas.

134. *Ex his respondeo* in forma ad prædictum fundamentum, distinguendo maiorem: calum est incorruptibile in ordine ad potentiam absolutam, aut in ordine ad causas omnes secundas, comprehendendo possibiles non futuras, nego maiorem; in ordine ad causas secundas existentes, aut futuras, concedo maiorem, & nego minorem cum consequentia suæ probationis.

Ad primam confirmationem distinguo antecedens: ex natura ipsius materiæ, quasi illa ex se non posset coniungi cum aliis formis, nego antecedens; ex natura formæ celestis, seu ex defectu virtutis in causis secundis, qua possit expelli forma celestis à materia calis, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Ad secundam confirmationem, distinguo antecedens: non determinatam, neque ex se, neque ex natura formæ, aut defectu virtutis expulsiuæ in causis secundis, concedo antecedens; non determinatam ex se præcise, nego antecedens & consequentiam. Alia aduersariorum fundamenta consistunt in sequentibus obiectionibus.

135. *Obiicies primo* Philosophum qui lib. 1. de generat. rex. 43. 53. 54. & 87. dicit, ea, quæ habent communem materiam inter se inuicem agere, & pari posse; sed celestia & sublunaria non possunt inter se inuicem agere & pari, calis enim non pariuntur à sublunaribus, sed agunt in illa, ergo non habent communem materiam.

Deinde 12. met. expresse asserit materiam calis esse diuersæ rationis à sublunari: & hoc idem voluit, quando dixit, quod corruptibile, & incorruptibile distinguantur genere; intellexit enim per genus, genus physicum quod est materia.

Respon-

Prima ratio aduersariorum.

Calum posset esse incorruptibile, non obstante ma.

Respondeo omitendo diligentius examen locorum citatorum, quæ bene considerata in ipso Philosopho inueniuntur meo iudicio non esse ad propositum: sed relinquo hoc, inquam, respondeo quod Philosophus solum vult materiam cælestem esse diuersæ rationis, hoc est status ac conditionis non ex natura sua intrinseca, sed ex conditione formæ, quod non facit ad rem. Quam responsionem dedit *Gianinus*, & non sufficienter impugnat *Auersa* dicendo quod si materia cælestis esset diuersæ rationis & status ex conditione formæ, tum vna materia sublunaris posset dici esse diuersæ rationis à materia sublunari, quia diuersam habet formam. *Respondeo* enim mentem Philosophi, & intentum responsionis prædictæ esse, non quod materia cælestis sit diuersæ rationis quomodocumque; sed quantum ad non patiendum ab illis, in quæ agit, quam diuersitatem habet à forma cælesti, & nulla materia sublunaris habet similem conditionem, licet vna materia sublunaris habeat ex forma aliquam differentiam in patiendi ab alia materia, quia difficilius mutari potest motu generationis vna materia sublunaris, quam alia materia. Adde hic non tam defendere nos conclusionem ex autoritate, quam ex ratione.

136. *Obijcies secundo*. Posset dari in cælis materia diuersæ rationis à sublunari, & determinata ad vnam formam in specie, & si daretur, incorruptibilitas cæli ab intrinseco sic facilius saluaretur, & daretur ratio cur non posset à causa secunda corrumpi: ergo ita dicendum est.

Respondeo primo, quod facilius ostenderetur incorruptibilitas cæli etiam in ordine ad diuinam potentiam, dicendo cælum esse corpus simplex, & tamen id non debet asseri, nisi sit aliqua ratio id concludens: ergo similiter in proposito discurrendum, & negari potest consequentia.

Respondeo secundo negando antecedens, pro secunda parte, quia non facilius assignatur ratio, cur non possit corrumpi cælum à causa secunda dicendo, quod materia ipsius sit determinata ad vnam formam, quam dicendo, quod qualitates conseruatiuæ eius non habeant qualitates contrarias, & consequenter quod expelli nequeant à causis secundis; quia hæc non sunt natæ expellere qualitates, nisi per introductionem qualitatum contrariarum.

137. *Obijcies tertio*. Nisi materia cælestis esset determinata ad certam formam, vnum corpus cæleste posset producere corpus sibi simile ex materia alterius cæli; & nisi forma cælestis esset determinata ad materiam talem, posset produci forma cælestis in materia sublunari: ergo materia cælestis est determinata ad formam vnam tantum, & forma cælestis ad materiam cælestem, ac consequenter hæc erit diuersæ rationis à sublunari.

Respondeo negando antecedens pro vtraque parte, quia non est necesse vt cælestia corpora habeant virtutem productionis sui similitudinis.

Obijcies quarto. Frustra esset potentia & appetitus in materia cæli ad alias formas, quandoquidem nunquam posset naturaliter coniungi cum aliis formis: ergo non est in ea talis appetitus, & consequenter est determinata ad formam illam, quam habet, atque adeo est diuersæ speciei à materia sublunari.

Confirmatur, quia Deus posset in cælis producere materiam distinctam à materia sublunari, quæ scilicet esset determinata ad formas cæli, & non posset poni sub formis sublunaribus: ergo quandoquidem de facto nunquam sit ponenda materia cæli sub forma sublunari, probabilius est quod produxerit de facto in illis talem materiam, quam materiam indifferentem ad formas etiam sublunares. Propter hanc confirmationem dicit *Arriaga disp. 2. mem. 168.* forte probabilius esse quod materia cæli sit diuersæ speciei, quamuis idem author *num. 167.* absolute dicat id non posse certo definiri.

138. *Respondeo* negando antecedens, ad cuius probationem dico, quod imprimis posset reduci ad actum naturalissimum, quantum est ex parte materiæ, & simpliciter quantum ad potentiam absolutam, non solum per Deum, sed forte etiam per aliquam causam secundam possibilem.

Deinde non est frustranea potentia in aliqua specie, licet in aliquo indiuiduo non posset reduci ad actum, modo in aliis indiuiduis posset sic reduci: sic non est frustranea potentia ascendendi ad cælum Luna in igne nostro vulgari, qui tamen naturaliter nunquam eo potest transire, quia alius ignis ibi reperitur vt communiter supponitur, & bonum esset nostro igni esse ibi: sic etiam non esset frustranea potentia & appetitus in materia lapidis ad formam auri, licet non posset naturaliter acquirere formam auri, quia sufficit quod alia similis materia posset eam acquirere; & quod ipsa per illam perficeretur, si coniungeretur cum ipsa: sic etiam demum non frustra est potentia, & appetitus in materia ad formam corruptam, licet nullum agens naturale posset restituere formam illam corruptam. Et si quæretur ad quid deferuiat ille appetitus? *Respondeo* ad hoc, quod materia cæli perfici possit aliis formis, si coniungeretur cum illa.

Ad confirmationem respondeo negando consequentiam propter fundamentum nostræ conclusionis, & præsertim, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate: hic autem nulla est necessitas ponendi materiam distinctam in cælis.

CONCLUSIO III.

139. *Si Angeli essent physice compositi ex materia & forma, & adhuc essent spirituales substantia, quales modo sunt, nimirum indiuisibiles integraliter, & incapaces quantitatis, materia ipsorum esset diuersæ speciei à materia sublunari ac cælesti.* Hæc est communis, & patet manifeste; quia materia qua constat Angelus, debet esse indiuisibilis entitativæ; alias ipsemet Angelus non esset indiuisibilis: ergo est distinctæ speciei à materia sublunari ac cælesti, quæ est diuisibilis entitativæ ex natura sua intrinseca: quod enim ex natura sua intrinseca includit partes entitativas, distinguitur sine dubio specie ab eo quod non includit tales partes. Hæc probatio mihi conuincit conclusionem ex suppositione sententiæ communioris & Scoti, quæ tenet distinctionem partium entitativarum substantiæ non provenire formaliter à quantitate, sed omnem substantiam capacem quantitatis habere suas partes entitativas ex se. In opposita vero sententia non sufficeret, quia responderi posset materiam ex se non esse diuisibilem formaliter in partes entitativas, sed habere illam diuisibilitatem, & extensionem à quantitate; unde quia in Angelis non habet quantitatem, & in corporibus habet quantitatem, propterea in his est diuisibilis, in illis non est: nec hæc responsio impugnari melius potest, quam per principia, quibus probatum est in Logica, substantias non habere à quantitate suas partes entitativas, sed à seipsis.

140. *Probari potest secundo conclusio*, quia materia Angeli est spiritualis, & materia corporum est corporea, ergo distinguuntur specie necessario.

Dices materiam Angeli secundum se non esse spiritualement, nec corpoream, sed materiam secundum se abstrahere ab vtraque illa ratione, & reddi spiritualement per formam Angeli, ac corpoream per formam corporis.

Contra, quia si poneretur à parte rei absque vlla forma, deberet esse vel spiritualis, vel corporea: videtur enim quod ens vt sic adæquate diuidatur in spirituale & corporeum, sic vt nullum ens reale detur à parte rei, quod non sit vel spirituale vel corporeum: ergo materia realiter existens secundum se non potest abstrahere à spiritualitate, & corporeitate.

Confirmatur, quia materia secundum se existens absque vlla forma, vel debet habere partes integrales, vel debet carere talibus partibus; si careat talibus partibus (quandoquidem non sit indiuisibile continuatum aut terminatum aliarum partium, vt sunt indiuisibilia, quæ dicuntur esse in continuo) est spiritualis, quia in hoc videtur consistere ratio substantiæ spiritualis. Si habeat partes entitativas, ergo est substantia corporea, quia in hoc videtur consistere ratio substantiæ corporeæ: ergo non abstrahit ab alterutra ex illis rationibus. Verum quia hæc probatio dependet à conceptu substantiæ spiritualis, &

Materia
angeli est
spiritualis
et distin-
ctæ ratio-
nis à ma-
teria su-
blunari.

corporeæ, qui non est tā obuius & facilis, ac videri posset, nolo in ea examinanda ulterius hærere, & sistendum suadeo in prima probatione, quæ magis est realis, & minus intricata, minusq; dependens à quæstione de nomine.

141. Fundamentum oppositæ sententiæ esse potest quod vel repugnet materiæ primæ diuersæ rationis, vel saltem de facto non dentur: ergo materia spiritualium non est diuersæ rationis à materia corporalium.

Respondeo primo: si verum sit antecedens, inde sequi vel quod repugnet etiam materia in spiritualibus, vel eam de facto in illis non dari, & consequenter si supponatur esse in illis, sequetur eam esse, & non esse eiusdem rationis cum materia corporum.

Respondeo secundo, negando antecedens pro vtraque parte, si detur materia in spiritualibus, vt supponitur ab aduersariis; absolute autem concedo antecedens, & distinguo consequens: non est distinctæ rationis ex vno capite, concedo; ex alio nego consequentiam. Itaq; vt dixi, ex hypothesi antecedentis esset, & non esset distinctæ rationis. Ceteræ difficultates, quæ moueri solent de materia prima, vt an sit de essentia corporum; an sit subiectum inhærensionis quantitatis ac qualitatum; an vllæ, & quænam formæ ex ipsius potentia educuntur; duabus sequentibus disputationibus tractabuntur.

Quæres: An materia sit actiua.

142. Pro complemento huius disputationis hoc dubiū videbatur proponendum. Ad quod breuiter *respondeo*, quod sine controversia habeat actiuitatem sufficientem ad hoc, vt suæ propriæ passiones emanent ac fluant ab ipsa, siue sint realiter distinctæ ab ipsa, vt tenere solent Thomistæ, siue realiter ipsi identificatæ, vt asserunt Scotistæ, cuius ratio est illa ipsa, qua probari potest de villa re quod habeat talem actiuitatem. Et hinc sequitur quod quantitas, si sit proprietas physica materiæ in ipsa subiectata, & ab ea inseparabilis, producat effectiue à materia non secus ac calor producit ab igne.

Deinde certum est quod habeat virtutem sufficientem vt pullulent ab ipsa relationes accidentales intrinsecus aduenientes, similitudinis verbi gratia ac dissimilitudinis, & aliæ tales: est enim materia vna similis alteri materiæ, & dissimilis formæ, & hoc tam necessario, modo existat alia materia, & alia forma, vt nec de potentia absoluta possit impediri, quin sit sic dissimilis ac similis, & consequenter quin emanent illæ relationes, si tamen ab vllis rebus emanant tales, de quo in Logica.

Rursus, gratissime negatur quin possit mouere intentionaliter intellectum non alligatum sensibus ad cognitionem intuitiuam sui tam bene, quàm forma aut accidens vllum, & hoc vel concurrente immediate cum intellectu in genere causæ efficientis, vel producendo speciem intelligibilem impressam in ipso, quæ immediate ipsum determinet. Ex quo sequitur quod materia non sit omnino ita passiva, vt non sit vllō modo actiua.

143. Denique, mihi videtur quod concurrat etiam actiue cum forma physica ad operationes physicas competentes per se ipsi toti; neque enim ipsa forma substantialis videtur mihi tota ratio agendi etiam actione physica, quidquid dicant communiter authores. Ratio autem mea est, quod forma sola non sufficiat absque materia, quemadmodum nec materia sola absque forma; & quod non videam vllam rationem, cur materia non haberet aliquam actiuitatem particularem circa tales actiones, quemadmodum forma habet, licet hæc haberet perfectiorem actiuitatem.

Confirmatur, quia ipsum compositum est quod agit: sed secundum aduersarios omnes, præter Scotistas, compositum non distinguitur à materia & forma vnitis: ergo materia etiam agit partialiter tali actione: & quamuis secundum Scotistas totum distinguatur à partibus vnitis tamen per se primo æquè includit vtramque partem: ergo sicut dicitur forma inclusa in ipso concurrere, materia etiam, quæ non minus includitur, debet dici per se concurrere.

144. *Obiicies* axioma vulgare, quod formæ sit agere, & materiæ pati. *Respondeo* optimum sensum huius posse

esse quod passiones omnes, quæ competunt toti, ac tendunt in eius destructionem, competant ipsi, non ratione formæ, quæ non inclinatur ad destructionem sui, & consequenter auertitur ab illis mutationibus corruptiuis; sed competant ipsi ratione materiæ: quantum ad hoc, quod materia etiam inclinatur ad illas, sicut inclinatur ad formas, ad quarum introductionem tendunt: Actiones autem, quæ competunt toti in ordine tum ad conseruationem sui tum ad generationem aliarum rerum, competant ipsi ratione formæ, quantum ad hoc, quod determinatio earum sit refundenda in formam: quamuis enim materia ad illas concurrat; tamen quia materia est ex se indifferens ad illas ac quascunque alias, si petatur ratio quare sint tales actiones potius quam aliæ, recurrendum est ad naturam particularem formæ. Itaque sicut licet intellectus concurrat actiue ad intellectiones quascunque, ratio tamen, cur hanc intellectionem potius quam illam habet, oritur ex specie vel obiecto: ita licet materia concurrat actiue ad illas operationes, ratio tamen cur has præ illis habet, est quod habeat talem formam: & in hoc sensu dicitur formæ esse agere; hoc est formæ esse determinare ad actiones quascunque in particulari, & hinc etiam desumi potest optima ratio cur forma compleat materiam ac perficiat ipsam. Vnde etiam posset dici quod forma sit tota ratio agendi, id est tota ratio agendi hac determinata actione. Hinc quoque operationes arguunt formam: cum enim materia secundum se sit indifferens ad quascunque operationes tales, debet determinari ad has præ illis per formam, & consequenter ex eo quod videntur tales operationes particulares, optime colligitur adesse formam aliquam particularem, à qua originem ducunt.

145. Nec refert, quod materia sit pura potentia passiva: hoc enim dicitur, quatenus non includit, tanquam partem sui, aliquam formam physicam. Nec refert etiam quod Philosophus dicat *secundo Physicorum* materiæ, & efficientem non coincidere: hoc enim non potest sic intelligi, quasi idem realiter non possit esse efficiens respectu alicuius formæ, & materialis causa eiusdem, alias intellectus non posset producere intellectionem in se, nec graue mouere se deorsum, nec leue sursum, nec vniuersaliter idem mouere seipsum, quod postea ostendimus esse falsum. Sed si pro vero accipi debet, intelligendum est sic quod materia prima, & efficiens totale non possint coincidere: quod vltro concedendum, sed non præiudicat nostræ resolutioni, neque enim asserimus materiam causam esse effectiuam totalem vllius operationis physicae.

146. *Obiicies secundo ex Arriaga disp. 2. sect. 9.* quia effectiuitas materiæ non est necessaria ad illas operationes, forma enim caloris est sufficienter productiua alterius caloris absque concursu effectiuo materiæ, & idem est de formis substantialibus: ergo materia non est actiua in ordine ad formas aut actiones transeuntes.

Respondeo negando antecedens, & probationem pro secunda parte: quamuis enim calor sit productiuis alterius caloris absque concursu materiæ, vt patet tum experientia in accidentibus Eucharisticis; tum ratione, quia non facit ens per se cum suo subiecto aut materia, & propterea potest habere virtutem completam respectu formarum sibi similium; tamen forma substantialis non habet talem virtutem, & alias non video quomodo compleri posset per se à materia, aut quomodo cum materia possit facere vnum per se substantiale habeatque rationem actus per se respectu materiæ, & materiæ rationem potentia per se respectu formæ.

Obiicies tertio, ex eodem: Materia non continet formas substantiales: ergo non potest ad eas concurrere. *Respondeo*, in antecedenti peti principium manifeste; idem enim est continere formas illas, ac eas posse producere, vnde idem per idem probatur. Sed in forma, nego antecedens.

Materia
habet
actiuita-
tem ad
suum pro-
prie-
tatum
emanatio-
nem.

Item ad
producen-
das spe-
cies.

Item ad
operatio-
nes phy-
cas.

Quomo-
do ma-
teria & ef-
ficiens non
coincidit.